

НЮУР НЮУРААРАА УУЛЗАЛГА- ЮУННЭЭШЬЕ СЭНТЭЙ

Хоёрдохиёо хунгагдахан Президент Леонид Потапов республикынгаа айл аймагуудаар ябажа, арад зонтой улаан шюураараа уулзадаг найн найхан заншалтай. Дүрбэн жэлэй урдахи болзорто 55 дахин аймагуудаар ажалай хэрэгээр ябахан түүхэтэй. Тэрэ ябадалнуудын ямар үрэ дүнтэй, ашаг туһатай байгаа юм гэхэн тушаа Президентын үбшэлэгшэ Анатолий Михайлович Шевченко иигэжэ хөөрэнэ:

- Бэшүүрэй, Баргажанай, Загарайн, Хянгын, Муяын, Сэлэнгын, Хурамхаанай ба Тарбагатайн аймагуудаар Леонид Потапов гурба дахин ошожо уулзахан байха юм.

Баунтын, Зэдын, Яруунын, Захаминай, Ивалын, Кабанскын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Байгалшадарай, Хойто Байгалай ба Хориин аймагуудаар хоёр дахин ябаа, үлөөшэ гурбан аймагуудта ба Северобайкальск хотодо нэгэ дахин ошожо, тэндэхи арад зонтой түлөөлэгшэнэртэй уулзахан байна.

Нютаг аймагуудаар ябаһанын ехэ үрэ дүнтэй гэжэ тэрэ доронь тэмдэглэхээр.

Юуб гэхэдэ, А.В.Потапов гансал мэдээсэлнүүдые шагнангүйгөөр, шийдхэгдээгүй орёо асуудалнуудые өөрынгөө шюөөр харахаяа ханадаг.

Аймагуудаар ябахадаа, хүүгэдэй сээрлиг болон наһажаал зоной байсан, хонишодой байра ба үйлдбэрини предрияти, хургуули болон эмшэлгын гэрнүүдые ябажа харана, арад зонтой түлөөлэгшэнэртэй харилсана, уулзана.

Ябаһан үрэ дүнгөөрнь хараад үзэхэдэ, бүхыдөө 1260 даалга-

бари элдэб министерство болон албан зургаануудта эгээл шухала социально-экономическа асуудалуудаар 1260 даалгабары үгтэһэн байна. Жэшэнь, 1997 ба 1998 онуудаар 566 даалгабары үгтөө. Тэдээн сооһоонь 45 процентнь болохо 254 асуудал шийдхэгдээ, зарим 75 асуудалын (13 процент) шийдхэгдэхэеэ байна. Үшөө 153 даалгабары хэгдэнэ.

Нэн түрүүн зоной социальна, хуралсалай ба элүүрые хамгаалгын талаар, хүдөөгэй ажалай болон үйлдбэрини асуудалнуудые шийдхэдэг.

Иймэ жэшээнүүд дээрэ тогтоё.

Түнхэнэй аймагта байрануудые барилгын дэмжэлгэдэ 100 млн. түхэриг хангаданхай. 1997 ондо Хойто-Голой, Хуурай-Нубагай болон Тархархайн хургуулинуудай барилгада 875, 951, 200 миллион түхэриг номологдоо (хуушан мүнгөөр). Эдихэ ууха ба архи тамхины талаар Ахын ба Түнхэнэй аймагуудта экспертизэ гаргадан байна. Аршаан шотагта Хойморой буддын дасан баригдажа дүүрэхэнэ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай типографида 40 млн., Галгайн дунда хургуулида хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые абахын түлөө 10 млн. түхэриг номологдонхой. Энэл аймагай Сагаан-Нуурай захиргаанда түргэн туһаламжын нэгэ автомашина, 1 микро-автобус үгтөө.

Холын Ахын аймагай АТС-ые зэбсэгжүүлнэ. Энэ жэлэй сентябрь харада ажалаа дүүргэхэеэ хараалнад.

Республикын ехэнхи аймагууд хургуули баринын ба хурагшадые хуралсалад бэлдэхэ

талаар ехэ ядалдана. Иймэ асуудалнуудые эгээн түрүүн шийдхэхэ гэжэ Президент бодонэ. «Бүхы юумэн хургуулиһаа эхитэй. Тиймэһээ хургуулинуудай хурагшадые бэлдэхэ талье найнаар хангаха ёһотойбди. Үгы наа, нэгэ жэл болоод, багшанаргүй үлэхэбди», - гэжэ А.В.Потапов хэлэнэ. Залуу багшанарта ганса диплом хэрэгтэй бшээ, харин эдэндэ гэр, саг сагтаа түлэгдэхэ мүнгэ танга хэрэгтэй.

Иймэ асуудалнуудые Президент түрүүн хараалдаг.

Нүүлэй үедэ хургуулинуудехэ олон баригдана. Президентын даалгабаряар Зэдэдэ - Алцагай, Ахада - Сорогой, Сэлэнгэдэ - Ноёхойной дунда хургуулинуудые, Загарайн аймагай Агван Доржиевай түрэнэн Ацагат шотагта национальна шэгэлтэй хургуули баригдахаар түсэблэгдэнхэй.

Үнгэрэгшэ 2-3 жэлүүдтэ олон хургуулинууд түймэртэ абтадан байна. 1995 ондо Муяын Адагай дунда хургуулиин дүршэхэдэ, 200 млн. түхэриг номологдоо. Нёдоцдо жэл Ахын Сорогой хургуули баһа шатаһаһан. Энэһиние «Буртзолото» гэхэн АО бариха юм.

Хоёрдохи жэлээ хабартаа поли дээрэ үнгэрэгдэг ажалда яһала туһаламжа хургэгдөө.

Мүнгэнэй дуталдаһан дээрэнээ Москваһаа зарим асуудалнууд шийдхэгдэнгүй ерэдэг.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын мэдээсэлэй албан.

ФРАНЦИИН АЙЛШАН-БУРЯАДТА

Буряад Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо Л.Ч.Нимаева Франци гүрэнэй олон хэнэгтэ, бээ даанги «Либерасьон» сонинной сурбалжалагша Жан-Пьер Тибодатай уулзалга үнгэрэгбэ.

«Францин гэр бүлэ Байгалай эрье дээрэ» гэхэн аяншалгын проектын эшэ үндэһэ табилсагша Жан-Пьер Тибода тус проект бээлүүлхын талаар ажал ябуулха зорилготойгоор манай орон ерэнэн байна. Гэр бүлэтээ, 3 үхибүүдтээ айлшалжа ерэнэн Францин түлөөлэгшэ 10 үдэр соо Байгалай эрье дээрэ амаржа, манай оронной байгаалиин гайхамшагта үзэсхэлэн гоёые үндэрөөр сэгнээ.

Тийхэдэ Л.Ч.Нимаева оройнгоо арад зоной ёһо заншал, абари зан, соёл,

байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөржэ, тус проектые дэмжэжэ, саашадаашье нягта холбоотойгоор ажаллаха тухай хэлээ.

Францида мэдээжэ, олон уншагшадтай «Либерасьон» сонинной сурбалжалагша манай орон тухай материалнуудые сониндоо толилуулха тухайгаа мүн лэ мэдүүлхэн байна.

Димитровой үйлсэдэ оршодог залуушуулай театрай хүтэлбэрилэгшэ А.Б.Баскаков тус уулзалга эмхидхээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Манай дээдэ засагай түлөөлэгшэдэй, нэн түрүүн Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Л.Ч.Нимаевагай зүгһөө дэмжэлтэдэ хүртэнэн, үгээ ойлголсоһон айлшан ехэтэ баясаа.

Лопсон ГЕРГЕНОВ.

ҮБНЭНДӨӨ ХЭЗЭЭ ОРОХО ЮМ?

Урдань ямаршые жэлдэ илгаагүй энэ үедэл хүдөөгэй олонхи ажахьнууд үбнэндөө үни оронхой байдаг хааб даа. Гол түлэб июль соо сабшалангай ногооной, сээг набшын эгээл шэмэтэй, шүүһэтэй байхада сабшажа абахада, найн шанартай болон витамин элбэгтэй үбнэн бэлдхэгдэдэг гэжэ тоолодог байгаа. Эртэ үбнэндөө ороходоо намар болотор ехэшые гэжээл бэлдхэгдэг хаабза.

Харин мүнөө тиймэ юумэн үгы. Июль нарын тэнгэнээ (зунайшые тэн үнгэрхэнэ) үнгэрөөд байхада республикын нэгшые аймагта үбнээ сабшажа, хуряжа эхилхэн ажахы үгы. Үнэндөө, энэ жэлдэ сабшалангай ногоон хаа хаанагүй найн. Газарай ёһоор уһалагдаагүйшые наа, шийг нойтон оролготой байжа, хээрын ногоон бараг ургаа бшуу.

Гэхэтэй хамта үдэр хоног ошоожол, үбнэ гэжээл бэлдхэхэ таатай найн хаһа үнгэржэл байна. Игээд үнөөхи зунай хура бороогой үдэр бүри адхарха, үбнэ хурялгые хаатуулдаг үе орохол. Тийгэнээр намар болошохо, ургамал ногоон хагдаршаха. Гэбэшые урдманнай хүйтэн ута үбэл хүлээжэ байна. Адууһа малнай хайшан гэхэб?

Нэгэдэхээр, энэмнай илангала мал ажалда анхаралай ёһоор хандуулагдахаяа болиһонһоо, адууһа малай ехээр үсөөлэгдэжэл байһанһаа болоно. Хоёрдохөөр, хүдөөгэй олонхи ажахьнууд мүнгэ тангаар ходо дуталдаха, бэрхэтэй байдалда ороходоо малай эдихэ үбнэ гэжээл бэлдхэхые һанаһаһаа байха хүн зоной эдихэ тарья талхаяа яажа абаха гэшэбиди гэжэ «үдэрэй һанаан, хүнийн зүүдэн» болоно ха гээд һанаһаар.

М.НАМЖИЛОВ.

БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГТА ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГЫЕ ДЭМЖЭХЭ

Бэшүүрэй аймагай элүүрые хамгаалгые дэмжэхэ талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай Тогтоол Буряад Республикын Правительствоо баталан абаба.

1994-1997 онуудта Бэшүүртэ хүн зоной элүүрые хамгаалгада хүчэр байдал тохёолдобо. Эндэ хүн зоной үдэсэ бэшэ нютагуудһаа 6 дахин бага. Хүүгэдэй болон ехэ зоной наһа баралгын хэмжээн дээшэлнэ, түрэлгэ хараа байса доошолоо. Хүн зоной үбшэлэгшэ 3,2 дахин ургаа, хорон хабдарта (онкологическа) үбшөөр үбшэлэхэ ушар хараа байса олошороо. Хүн зоной байдалай доошолһон ушарһаа социальна шанартай үбшэн дэлгэрэнхэй.

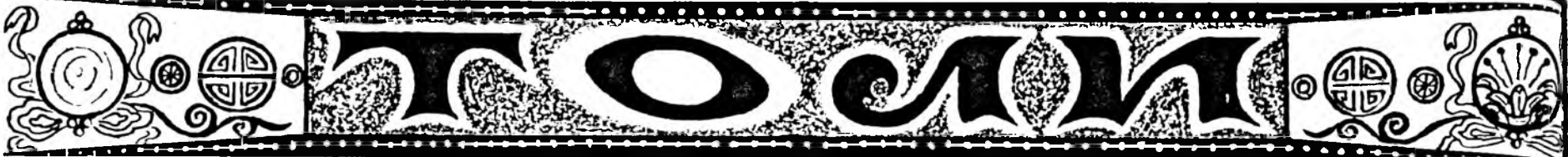
Аймагай эмшэлэлгын - хэргылэлгын эмхи зургаануудай материално-техническэ баазань хангалтагүй муу болонхой. Мебелээр, хубсаһа хунараар, мүн бусадшые хэрэгсэлнүүдээр, медицинскэ онһон түхээрэлгэнүүдээр, санитарна автотранспортаар хангалга бираггүйхэн байдалда оронхой. Энэл ушарһаа хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлгэ

хохидонэ.

Эндэ тохёолдоһон бэрхшээлтэй байдалынь хараада онсо абан, Буряад Республикын Правительствоо энэ һалбарин ажал хэрэгые найжаруулха талаар хойшолуулашагүй хэмжээ ябуулгануудые үнгэрэгхэ гэхэн шийдхэгдэри абаба бшуу. Капитальна заһабарилга үнгэрэгхын, онһон түхээрэлгэнүүдые, эм домуудые абахын тула республикын нөөсэ жасаһаа мүнгэн үгтэхэ, Бэшүүрэй РТМО-до 2 автомашина үгтэхэ.

1999-2001 онуудта хүн зоной элүүрые хамгаалха аймагай программа зохёогоод, тэрэнэй ябасын дүүргэгтые Бэшүүрэй аймагай өөһэдын хүтэлбэрини захиргаан хинаха ёһотой гээд энэ тогтоолоор уялгалагдаба. Мүн аймагай захиргаан ажалай, дайнай инвалидуудые хүнгэлтэтэй эм домоор хангаха хэмжээ ябуулгануудые хараалһаһаа гадна, тосхонууд хоорондо транспортаар ябалгые эмхидхэхээр мүн лэ уялгалагдаба.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

П.И.Ильинэй түрэхөөр 80 наһанай ойдо

СЭБЭР НАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭЙ САРЮУН ҮБГЭН БАГШАМНАЙ

НАНАЙНГАА мэргэжлээр бүри залуунаа зүбөөр шэлэжэ, дуратай ажалдаа бүхы наһаяа зориулһан хүн бэеэ ехэ золтойдо тоолохо ёһотой гэхэн наһамжа зоной дунда байдаг юм. Урдаа табиһан зорилгонуудаа хожом болгонгүй сагтаһь бэелүүлдэг хүн хамта хүдэлдэг нүхэдтөөнь хүндэтэй байдаг гэшиэ. Эгээл шимэ хүнүүдэй тоодо багшын ажалдай ветеран Пётр Ильич ороно гэхэдэ алдуу болохогүй юм. Бүхы наһаяа дуратай ажалдаа зориулһан Пётр Ильич зунай зулгы найхан эдэ үдэрүүдтэ хамта үнэ удаан саг соо хүдэлмэрлэһэн нүхэдтээ, үхибүүдээрээ, олон тоото шабинартаа 80 наһанайнгаа алдарта ойе Хэжээнгэдэ үргэһөөртэмдэглэ. Бүхы наһаараангээл ажалда хүдэлмэрлэжэ, «наһанандаа хүрээжэ, нарбайһанаа абанан» Пётр Ильичэй гаталһан замнь сэхэ сэбэршье, олоной анхарал татамаршье юм. Үндэр наһатай багша мүнөөшье хүнгэн дорюун, үхибүүдтэ шатар, даамай шюусаануудые зааһаар, һонор заанда. «Сэбэр арюун сэбэр» гэһэн хүн наһанай хүндэдэ диилдэдэггүй, ухаан бодолшьеһонор байдаг гэһэн зон тоон зүб хэлсэдэг гэшиэ. Энэ наһамжа Пётр Ильичтэ сэхэ хабаатай гэхэдэ нэгэтишье алдуу болохогүй. Багшын ажалдай ветеран энэ хүнэр үедэшье дуратай ажалдаа орхёогүй, шаг шууяатай үхибүүд соогоо согтойхоһоор ябаһаар.

хойшологонуудаа олон зоной үхэр малтаа, зөөри зөөшэртээ уһан доро ороһонон тухай хөөрлэддэг һэн. Нютагаа һэлгэбэл, ажабайдалишье һайн тээцтэ хубилха аалам гэхэн бодолдо эзэлгэдэһэн эсэгэнь энэ-тэрэ зөөри зөөшэртэмдэглэ. Хэжээнгэдэ ашаад, холын холо ороһодог тэрэ Хэжээнгын Загатаһаа һуури шэлэһэн, зүрхэтэй хэһөөр ябаһанан юм. Эндэ хүрээжэ эрхэдэнь, нютагайнь хүнүүд хүндэмүүшээр угтажа, түрүүшьеһон үедэ яһала туһа хүргэһэн бэлэй. Загатаһа Хүртэй хоёртой тэгэ дундаху ойн соорхойдо ороһодог Хуһан-Хүтэл гэжэ бишыхан һуурида түбхилэжэ, эсэгэнь коммунада, удаань колхоздо яһала амжалттайгаар хүдэлмэрлэһэн, бэеэ һайн талаһаань харуулжа захалба. Хамтын ажалда хам орожо, һайнаар хүдэлөөгүй һаа, ангиин дайсан, хари гүрэнэй тагнуулиһан гүүлэхэ аймшагтайхан лэ саг байгаа һэн бишуу. Шэһэ нютагтаа дадаһаар байтарнь, Абзай ахань залнда сохиулжа наһа барашаба. Ингээжэ үршээ алдаһан эсэгэнь Ананий хүбүүнтээ Петиеэ хүнэй эрэгэ хүн болгохын тула хамтын ажалда хам ороһон бэлэй.

Пётр баһаана ехэ һүбэлэһэн тула һургуулидаа ехэ һайнаар һурадаг, сүлөөтэй сагтаа ном уншаха ехэ дуратай байһан гэхэ. Пётр Ильич энэ хаһаяа ехэ дулааханаар дурсан хөөрэхэдөө, нэгэ һонирхолтой ушар тухай шигээжэ хэлэбэ:

- Манай нютагай Мурзин Семён гэжэ тэрэ сагтаа шилээд һургуулитай хүн эидэ багшалдаг байгаа. Энэ хүн Ленинградта сэрэгэй училищидүүргээд, үбшэнтэй шалтагаанаар табигдаһан юм. Багшалжэ байхадаа, нютагай эдэбхитээдтэй Совет засагай һайн, муу талынь сэхэруунь хэлэһэнэйгээ түлөө ангиин дайсан гүүлэжэ, хаагдаха болоходоо, ой руу гарашанан юм. Хүбшын гүндэ моритой хүнэй ябаһанаа байтагай ябагааршье гарашагүй бүтүү бүглүү шэрэнги соо яһала болбосон

түхэлтэй байра газар доро түхээржэ, тэндэ аяар 1948 он болотор хороһон гэдэг. Нютагай зон бодхуул багшяа эдэе хоолой зүйлүүдээр шюусаар хангадаг бэлэй. һүшиин тэнгээр элээн хүрээжэ, дүтынгөө нүхэдтэ айлиалхадаа, тэрэ шигээжэ хэлэбэ: «Юрын зошиё харцалжа зобоһон энэ гүрэнтишье удаан тогтохогүй, нэгэ хүдэлөөнтэй болоходо, бутаран тарашаха». 1948 ондо милициин хүдэлмэрлэгшэд ангиин дайсан гүүлэһэн Мурзин Семёниё байдаг газартаһа алаһан байна. Милициин баалтаар «дайсаншье» барилсаһаа ошоһон зон ехэл гайхалдан, шигээжэ хэлэһэн байдаг: «Бидэ бодхуул бандидыё бариха гэхэмнай, тэрэмнай тиимэ бэиэ болошоол. Газар дорохи байрын ехэнхи хубида номууд ябалаатай ехэ эрдэмтэй хүн байшоол». Ямаршье баримтагүйөөр ангиин дайсан болоһон Мурзин Семёной хэрэгые сагааруулха талаар зууршалга ябуулагдаха байһанда эшигдэгби, - гээд үбгэн багша онсолоо бэлэй.

ПЁТР Ильич һургуулида һуража ябахадаа, Мурзин багшаһаа «Газарай хэбтэиэ баялигууд» гэжэ ном ехэ һонирхон уншажа, удаань химээр ехэтэ һонирхожо эхилэһэн юм. Пётр дунда һургуулиа амжалттайгаар дүүргээд, багшын институтта оюутан болоо. Дээдэ һургуулиа амжалттайгаар түгээжэ, биологи, химиин багшаар Хяагтын аймаг эльгээдэ бэлэй. Тэндэ хүдэлжэ байха үедэнь Пётр Ильичыё 1940 ондо сэрэгэй уялгата албанда абанан байха. Залуу багшын сэрэгэй албанда байха үедэ фашис Германи манда дайгаар ороо һэн.

Дүрбэн элэшахуу үе соо үргэлжэлэһэн үхэлтэ дайнай дүлэн сооһоо амиды мэндэ Хэжээнгэ нютагаа тэрэ 1946 ондо бусаха азатай байгаа. Олон тоото байлдаануудта шэн зоригтойгоор хабаадалсаһанайнгаа түлөө Пётр Ильич дайшалхы олон медальнуудаар, «Эсэгэ

оросоо хамгаалгын Агууехэ дайнай шатын орденээр шагнагдаг габыятай.

1946 онһоо наһанайнгаа амаралт гаратараа, химиин багшаар, нэгэ һургуулиин директорээр, райОНО-инспекторээр аша үрэ ехэтэйгэ хүдэлмэрлэһэн юм. Хими зааха гэһэн тиимэ бэлэн хэрэг бэиэ. Зүгөөр Пётр Ильич шабинартаа энэ эрдэмтэй ерээдүйтэй байһые тодоор ойлгуулһан үгэдэ нэгэ онсохон шадабаритай Номгон абари зантай, ходоодоо нэгэ хэм сооһоо энебхилэд гээд ябах байдаг багшымнай үшөө нэгэ шуналы болбол, үхибүүдтэ шатар, даамай шюусаануудые ойлгуулдаг шэдидтэ байһан. Пётр Ильич энэ шуналы мүнөөшье орхёогүй, хэзэ нэгэтишье даамда һургаһан шабинарайнгаа эзэнэртэшье энэ наадануудай боломжонуудые заажа ябаһаар.

Манай Буряад Республика соо эзэ түрүүшын математикин эрдэмтэ доктор, профессор Цырен-Даша Базарович Шойнжуров, физико-математикин эрдэмтэй доктор, профессор Дандар Сангадиевич Сандитов, физико-математикин эрдэмтэй кандидат, мэргэ-мэргэ докторой нэрээрэгые хамгаалһаа бэлдэжэ ябаһан Анатолий Сократович Батороев журналистикын ажалдай ветеран Буряад Республикын Соёлой габыятай хүдэлмэрлэгшэ Вера Эрдынеевна Токтохоева болон бусад нүхэд Пётр Ильичэй шадамар хүтэлбэри дор «хюлгэ дээрэхи шуһагүй дай үгсэхэлгэни эди шэдидэ һураһан, мүнөөшье энэ наадандаа дуратай заанда. Тэдэниэ залуу ябахандаа, хотын элдэб шатын мурьсөөнүүдтэ хабаадажа, шагтай һууринуудые нэгэнтэ бэиэ эзэлэһэн онсололтой.

Пётр Ильич Ильичэй энэ наадэ эмхидхэлгын үшөө нэгэ габыяань гэхэдэ тэрэ Росси дотор эгээл түрүүшын шатар-даамай хүдөөгэй эмхидхэгшэ болоно. Үбгэн багшын мүнөөнтэй бэрхэ шатаршаддай тоодо Бэлигма Ламханова, Солбо Дарибазарон, Аюр Бальжиснимаев, Булан Аюржанаев болон бусад олон эдир нэгэдэхи пророзог. Эдэ нүхэднай булган хэбэд номхон Хэжээнгээ холо ойгуур суурхуулаар.

Пётр Ильичэй 80 наһанай ойдо зориулагдаһан даамаар республиканы хэмжээнтэй мурьсөөн Хэжээнгэдэ гуримтайгаар үнэгэрэгдөө.

Ургажэ ябаһан залуу бэлигтэй өөрынгөө шадабарие залуугайн өхөөр заажа ябаһан Пётр Ильичтэ элүүр энхые хүсэе.

Далай ХУБИТУЕВ
Буряад Республикын
соёлой габыята хүдэлмэрлэгшэ
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пётр Ильич Ильич
эдир шабитаяа.
(Гэр бүлын альбомһоо абтаба).

Нислэл хо...
ам-Рим» ду...
лгэмэй туру...
аша Чойнх...
дэлхэн Чой...
аан-Удын...
лэй туршад...
раһан байн...
87 ондо...
эшлүүлбэ...
ажанай ин...
ршада хам...
Чой-Дорж...
лөөлөгшэ...
асхооронд...
эбхитэйгэ...
баалдаһан...
емльдэ б...
И. Лукьянов...
намжяа э...
хай онсо тэ...
Харин хэ...
рмь-ер-мин...
амын мана...
һанаа э...
амтаралай...
хэнүүдые...
шэгтэйгээ...
һэн Ватик...
араалхан х...
Мүнөө Чо...
ухай хөөрэ...
- Зонд...
зарта о...
ла...
үзэгтэ н...
гүнгэнтэй...
бодолһон...
нзага...
наһалдага...
Дуга...
урбадахи...
орилгону...
тануудай...
эгшэгшэ...
нуудые з...
лаар, ...
сүхэлэнь...
ордоноб...
Юрэнхы...
сонһоо бэ...
һотгүй. Ту...
анхаралт...
бэелүүлхэ...
салта сэдэ...
шулаа б...
сүхалаа гү...
абтаһан...
номгоруул...
тэгшэлхэ...
түүгэлэш...

«ЛАМ-РИМ» - ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ЗАМ

Нинслэл хотын түбтэ - Кировэй нэрэмжэтэ гудамжада оршоон «Лам-Рим» дуган руу зоной зүргэ таһалдадаггүй. Мүргэлшэдэй тус тусмэй түрүүлэгшэ Чой-Доржи ламхайтай уулзажа хөөрэлдэбэди. Чойнхорлин» гэхэн буддын шажанай түрүүшын ректорээр дэлхэн Чой-Доржи ламхайн намтар тухай тобшохоноор дурдая. Удын 2-дохи дунда хургуули дүүргээд, 1980 онһоо табан туршада Улаан-Баатарай буддын шажанай институтта хуража байһан байна. Ивалгын дасанда - хамбын сүмэдэ хүдэлхэнэй удаа 87 ондо Энэдхэг ошоожо, Дармасалада эрдэм мэдэсээ эшэлүүлбэ. Удаань эгээл түрүүшынхээ эмхидхэгдээн буддын шажанай институтдай ректор болоо хэн. 1993 онһоо хоёр жэлэй туршада хамба ламаар хүдэлөө.

Чой-Доржо ламхай дэлхэйн олон ондоо шажануудай төлөөлгшэдтэй танилсаһан, харилсаһан, бүхэдэлхэйн, баскоорондын удха шанартай конференци, симпозиумуудта эбхитэйгээр хабаадалсаһан, өөрынгөө хараа бодолуудаар баалдаһан байна. Онсолбол, Алексей II хүндэлэн ёһололгын премьлдэ болоходо, СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэ И.Лукьяновтай хөөрэлдөөндэ хабаадаа, гүрэн ба шажан тухай намжяаа элрхэйлээ хэн. Энэ талаар КГБ-гэй дүүргэдэг үүргэ хай онсо тэмдэглээ бэлэй.

Харин хэрэгүүдэй министр Андрей Козыревтой уулзажа, Хитадай премьер-министрэй ерэхэ ушарһаа уламжалан гэгээн түрэлтэ Далай ламын манай орон руу айлшалаалгы хоринон ушарые буруушаажа байһанаа элрхэйлхэн юм, Бүхэдэлхэйн буддын шажананай амтаралай зүблөөн дээрэ Түбэдтэ Хитадай засагуудай хүнэй эрхэнүүдые хазгайруулжа, түбэг татажа байһан тухай хандалга-шэглэлтэйгээр хандаа хэн. «Шажан мүргэл эб найрамдалай түлөө» гэхэн Ватиканда болоһон конференци дээрэ Папа Римскитэй араалхан хөөрэлдөө бэлэй.

Мүнөө Чой-Доржи ламхайтай «Лам-Рим» бүлгэмэй ажал ябуулга тухай хөөрэлдөөе дурадхья.

Зоной эгээл ябасатай газарта оршодог хагаа гү, ламанарайтнай үзэгтэнэй гунда онсо мэдээжэ болоһонһоо гү - агаглаха хүнүүд таһалдагад аггүй...

Дугамнай нээгдэхээр турбаахи жэлээ хүдэлнэ. Уялга, орлогонуудын бүхы тануудайхигал агли ааб даа. үзэгшэдые, хандаһан бүхы үзэгшэдые зурхайн, медицинын талаар, ном уншалгаар сэдхэлынь ханамаар бүтээхые оролдонбди.

Юрэнхыдөө ламанар юрын зонһоо бээе дээгүүр табиха ёһогүй. Туһаламжа үзүүлхэдэ, анхаралтайгаар, наринаар бээлүүхэ зэргэтэй. Мүнөө сагта сэдхэлэй гэмжэлгэ ехэл шухала болоод байна. Уур суудала гү, али үзэн ядалгада абтаһан сэдхэлые яажа номгоруулах, ханаань яажа тэгшэлхэб? Нийн тээшэ тэгүүлэгшэдые бүри дээшэнь

яаж гэмжэхэб? Юрэдөөл, ороһон хүн ханаа гутуу, наар бодолтой, хогоосон мэдэрэлтэй гаража ошохо ёһогүй.

Дуганга хүдэлгэр ламанарта ямар эрилтэнүүд табидаг гээшэб?

Нэн түрүүн журам сахилга, мүргэл хуралнуудаа гуримтайгаар үнгэргэлгэ болон. Бурханай номууд хүзэг бишэрэл түрүүлмээр, мүргэхээ ерлэн зоний габхар хүсэтэй боложо ошохоор уншагдаха ёһотой. Хэрбээ уншалгааа богонцгоод, ёһо тэдэсэ үнгэргөө хаа, хүнэй сэдхэл богонцгоһонтой, хороһонтой агли бишуу. Эндэ жуу өөрым шабинар хүдэлгэр, бээ бээ ойлголсохоннай үндэһэтэй.

Шажан мүргэлэй үргэнөөр дэлгэржэ байһан сагта ямар асуудал танай ханаае илангаяа зобоодог гээшэб?

Зоной гунда гэгээрэлэй хүдэлмэри гүйсэд бэшэ, мүргэл үнгэргэхэ ёһо гуримууд, удха

тухайнь, түүхэхээ зарим мэдээнүүд тухай олоһишэ мэдэсэтэй байха ёһотой. Залуушуулай, сэтгүүлшэдэй гунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхын тула тухай светск институт байгуулаа хаа, найн бэлэй.

Гэхэ зуура шажан мүргэл тухай мэдэсэ дэлгэрүүлхэ гээшэ зоние мухар хүзэгтэй болгохо гэхэн угхатай бэшэ. Мухар хүзэг гээшэнай мухаг харанхытайл агли ха юм. Мүнөө үсэг олондо мэдээсэл тарааг хэрэгсэлүүдтэ толилогдодог зурхайнууд тухай ханамажяаа хэлэхэ гээ хэм. Эгэ зурхайнуудай аша тухые арсаагүй, гээшэ зарим талаараа мүнөөнэй байдалда тааран зохигодоггүй.

Аяр гундага зуун жэлүүдтэ бөө заншалуудта гүтэрхыгөөр найруулан зохёогдон ха юм. Шажан гээшэнай ажабайдалда агли хүгжэхэ, хубилжа байха жэшээтэй. Тимэһээ зурхайнууд соо хэлэгдэхэн зүйлэй ямар нэгэн хэрэг бүтээхэдэнай тааралдаагүй, ханаанда зохисогүй байһань, дасан дугангаа заһал хүүлээд, бүтэмжтэй тээшэнь болгохые оролдохо хэрэгтэй ха.

Бусад дасан дугануудһаа танай дуганай ажал ябуулгада ямар нэгэн илгаа бии гээшэ гү?

Бусадһаа илгаамнай гэхэдэ, үглөө бүри «Гомбо сахюусан» хурганга. Арбан сахюусанай

гол сахюусан юм. Доторой эршэ хүсэ, шадал олгодог ном уншалга гээшэ.

Мүнөөнэй гол шухала зарим ушарнууд тушаа ханамажяа хэлэхэ хүсэлтэйб. Түбэд медицинын Атлас тухай нэн түрүүлэн. Минии бата ханамажар, лама санаартан политика руу хамааран оролсохо, хэдэн бүлэглэлөөр хубааран зүришэлдэхэн политигуудай али нэгэн тээшэнь нэгнэхэ ёһогүй. Харин Атлас тухайнай гэлхэй түбшмнай, илангаяа олон зоной мэдэсэтэй болоо ханаа, бүри найн ха юм. Магад, СПИД, бадаган үбшэнүүдхээ арганууд бии аалам? Гуримаа алгаһан манай гүрэн соо хоморой шухар энэ баялигнай муудаха, халан хандарха тээшэ боложо байгаа ха юм. Харин найса гадарлуулаа, саашанхи хагаталамжада найдамтай болгоод абаха муу аал?

Эгэ бүгдэ тухай бидэ бодожо үзэхэ, иимэ зүришэлдөөнүүдхээ хэшээл тургаал абаха, һэримжэтэй наринаар, Бурхан багшын хургаалаар ажал ябуулгааа эрхилэхэ ёһотойбди гэжэ тобшолхо байһаб.

Галина ДАШЕЕВА хөөрэлдэб. Аркадий БАТОМУНКУЕБАЙ фото.

Гунда ЧИМТОВ ЗАЛЬБАРНАБ

- Найрамдал хүлдэтэй
- Нарата Буряадни
- Найдамтай байдалаа
- Наггинаар сахинай!
- Сээжынгээ оёорһоо
- Сэдхэхэ зальбарнаб.
- Хүүсэ ургаха
- Хүрһэтэ газарайм
- Хүсэнинь, хэшэгынь
- Хүгжэхэн болтогой!
- Сээжынгээ оёорһоо
- Сэдхэхэ зальбарнаб.
- Байгаалин үршөөлтэй
- Байгалнай хэтэдэ
- Сэнхирлэн долгилжол,
- Сэбэрхэн байһай даа!
- Сээжынгээ оёорһоо
- Сэдхэхэ зальбарнаб.
- Анханай тунгалаг
- Аршаантай сасуулмаар
- Амтанхан агаарнай
- Арюухан байһай даа!
- Сээжынгээ оёорһоо
- Сэдхэхэ зальбарнаб.

ЗАГАНААЙ ШҮЛЭН АМТАТАЙ ГЭЭД...

(Хөөрөөн)

Эртн хабарай дулаан үдэрнүүд дубарилдан ержэ, шийгтэй, шэмэтэй нутаг сабшалангуудай зулгы зөөлэн ногооной толгой газарай хүрһэ сүмэлэн бултайжа, тала дайдын шарай нодондэ аятайгаар харагдажа эхилбэ. Энэл үсдэ гол горхойдой, нуур замагай мүйлхэн хара хуули үнгэтэй боложо, хамхаран бутараад, найрамай уһан хаа-хаангүй газарай норуу дахан урдажа захалдаг. Уга үбэлэй хүйтэниин удаан саг соо тээжэ гаранан заһаад гол горхойдой урасхал үгсэн, турьһэлхэ зоригтойгоор сөөрэм замагуудаар тарадаг гээшэ ааб даа. Тэдэниин зон сөөр амитад гэжэ нэрлэдгшэ.

Тэдэ наранай дээрэ гараха бүри элшэ туһань газарай норуу шангаар шаража, тараһан найрамай уһан татагдан, бишыхан сөөрэм-шалбааг болошодог юм. Энэ үедэ урадхалаа дахан ошоогүй заһаад хаалтада орошодог.

Нютаг бүхэндэ суутай, «ангуушад», «заһаашад» гэжэ алдаршаһан, мундуухан, үргэ аманда абаашатай хүнүүд олоор ушардаг гээшэ ааб даа. «Бусалаагүй аад, эдсэн болодог, буруу байгаа, буха болодог», буруушагаар «буудаажархидаг» зантай, соол хара нисдэтэй хүйхэрнүүд олдохол байха.

Нэгэтэ тиним сөөрэмдэ хаагдаһан заһаадые турлааг, шаазгай мэтын эминэр жэгүүртэн олоод, хаагалжа, шаханажа байбал даа. Энэниин Дугар харажархёод: «Эндэл бэлэн заһаан байха ёһотой!» - гэжэ дотороо баярлан шэбшэбэ. Ошоожо харахадань, үнэхөөрөөшье, сөөрэмөөр дүүрэн заһаан.

Дугаршые шунахайран, олзодоо обтожо, жэгүүртэдые намнажархёод, сөөрэмэй нэгэ хэды заһаа баряад, тэдэнээ түүдэгтэ шаража, үлэн гэдһээс садхааба. Ехэ баяртай нууһан заһаашанаймнай толгой соо омогорхойлой иимэ бодол түрөө хэн: «найн, аза ехэтэй хадам юумэн одоо олдодог. Харгы замдамни, үнгэрхэдөө, этэшин шубууд - хара дэгэлтэй турлааг, алаг шаазгайшые туһа үзүүлдэг байна даа?»

Иигэжэ тэрэмнай энэ ушар тухайгаа нилээд бодомжолһонтой удаа үдэшин хара бараанһаа холо урид, шубуудай хонолгобод бэдэрэн ниидэжэ ошохоолоор, үлөөшэ заһаана мэшээглэбэ. Тиин тэдэнээ оидоо сөөрэмдэ нууһан болоод, гэр тээшээ зорёо хэн. Харин гэртээ уншаха гэхэдэнь, нойрыншэ түргэн дары хүржэ үгэбэгүй.

"Байза, яаха болоо гээшэб? Үглөөгүүр эртэ өөрынгөө тон ойро нүхэр Базарта ошоод: «Заһааар баян гэгшын нуур оложорхёоб. Гүльмээс табиха гэхэн аад, орой болоходонь, шамтаяа ержэ барихаб гэжэ бодоод, орхёод ерээб», - гэжэ хэлэхэ болоол даа. Бээ бээ ойлголсохол байхабди. Зүгөөр энэ «олзоёо» хатуу хараар тэмдэглэхэ ёһотойбди», - гэжэ мэтээр Дугар үглөөдэрэйнгөө түсэб тухай бодомжолһоор хэбтэтэрээ, нойртоо дайрагдан унташоо хэн.

Һүнидөө юрэ бусаар зүүдэлбэ. Оройдоошье харагдаа үзэгдөөгүй, бишыхан аад, ангагар ехэ аматай, ёдогор хурса шүдэтэй, ехэ шуран, тогтууригүй заһахан энээдэ-наада гарган, бариһан заһахынь залгихаяа оролдон... Үглөөгүүр эртэ һэрээд, зүүдээ гайхажэ, нилээн нууһанайнгаа удаа: «Нойройл шабаадаһан байгаа бээ, энээн тухай бодожо, золто толгойгоо зобоһонхой хэрэггүй!» - гэжэ гүбэд гээд, нүхэртөө ошоһон юм.

Базаршые дурадхалынь дуратайгаар угтажа абаал юм ааб даа. Ябахынгаа урдахана хоёр заһаашаднай алаабхиһаа нэжээд шэл хатуу харые абаха зуураа, «олзоһоо хубаари хүртүүлхэбди» гэжэ наймаашан эхэнэрые найдуулаад, урьһаар эдихэ юумэ абаа бэлэй.

Тэдэ Дугар нютагһаа ехэ холо ошонгүй, нэгэ болдогой хажууда амарха гэжэ нүхэртөө дурадхаба.

Дары түргэн түүдэг табиха, уһанда ошоһон аад, гэнтэ ехэ баяртайгаар Дугар иигэжэ хүхирбэ гээшэ:

- һүй! Харыш, энэ сөөрэм соо бузар олон заһаад байна. Эдэниин барижа, шүлэ гаргая. Талаан болоходоо, эдихэ заһаамнай өөрөө олдобол!

Нүгөөдэнь ойлгожо ядан байтараа, хажуудань гүйжэ ошоод харан гэхэнь, үнэхөөрөө, сөөрэм соонь заһаад харагдаба. Тэдэ хоёр нэгэ хэды заһаа барижа, шэл архияа гаргаба. Орон дэлхэйдээ сэржэм үргэһэнэйнгөө һүүлээр нэжээд, хошоод хундагануудые бариһаар, хүжюу байдалда орошобод.

Тэдэ архийн охин мэдээжэ ааб даа,

удангүй хоёрдохи хахадынь дууһаба. Тэдэнэй зугаагаа үргэнөөр дэлгэхээр байтарынь, һүниин харанхы дүтлэн ершэхэн юм. Агаарта хүйтэн амисхаал тараба. Зүгөөр заһаашаднай бүри ногтожо, гэр тээшээ гэшхэлхэ тэнхээгээ баран, нэгэниинь урагшаа, нүгөөдэнь хойшоо харан, һуцалдан унажа, баабгай мэтэ бүхөөр унташабад.

Хүйтэн, шийгтэй газарта үни хэбтэхэнһээ ехээр дааража бээршоод, нэгэниинь ээбэг-аабаг гэхэдээ, толгойгоошье үргэхэ шадалгүй, нүгөөдэнь хаанашье байһаниин ойлгонгүй, хахир хоолойгоор хашхарба:

- А-аа, тэрбелбэ гүш, хаана гүйжэ ошохо һэмши, минии гарта орохол байхаш! «Абари найта айлда хонохо, ама муута хэрэ хонохо» гэхэн арадай үгэ тон зүб даа!

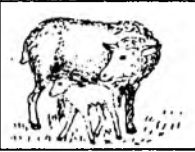
Уданшыегүй үүр сайжа эхилбэ. Үнөөхи хоёрнай һэрихэдээ, тогоолһон газартаа унташаһанаа ойлгобод. Гэр тээшээ ошохо гэжэ хэлсээд, урагша-хойшоо найгарган, үгэ зугаагүй, уруу дуруулууд һалирнад. Тиигэхээр тэрэ шүүдэртэй үглөөгүүр газарта уһанан хүхэ манга гаталан ябаһан манай хоёр хүйхэрнүүдэй һүүдэрнүүд бүрэлзэн, нютагайнгаа захата үзэгдэбэ.

Харин энэ үедэ эхэнэрнүүд үнээдэ һаажэ дүүргээд, үглөөнэй һэрюун һэбшээндэ малуудаа бэлшээридэ туужа ябаа хэн. Хоёр заһаашадтай уулзажа, энээдэн үнгэрхэ зуураа, һамгадай нэгэниинь: «Олон заһаа баряа байнат, маанадаараа хубаалдана бээт? - гэжэ шоглоо бэлэй.

Дамба ЗАМБАЛОВ.

ОЛЗО ОЛОХО АА ГҮ?

Анхан «сөөлэн алтан» хүдөө ажахьнуудта ехээн олзо оруулдаг бэлэй. Зүгөөр нүүлэй жэлнүүдтэ хониной ноононой үнэ сэн хубилжа, пакаянаа хямга болошонхой ха юм. Гэбэшье хоницоо нэхы дэгэлтэйн орхижорхингүй, нооһыень хайшалжа абахаараал абана гээшэбди.

20 мянган хонин хүрэгтэй Сэлэнгын аймагайхиг мүнөө жэл 10-аад мянган хонигоо хайшалжа, 20-ёог мянган килограмм нарин нооһо абаба. Хэрбээ урдань нооһо хайшалалгын ажал угаа харюусалгатай хүшэр хэрэг байгаа наа, харин мүнөө дүрбэ-табан үдэрэй туршада ажахы

бүхэн хонигоо нүсэгэл-жэрхинэ. Мүнөө жэл Ноёхоной, Юрөөгэй, Загастайн хонишоог «сөөлэн алтаяа» түргэн зуура хуряжа шадааг, олсотойгоор худалдаха гэжэ байна.

Николай НАМСАРАЕВ.

ЗабГПУ-гай ТАНАГ НЭЭГДЭЭ

Агын багшанарай хургуули дээрэ үндэһэлэн, Забайкалийн гүрэнэй багшанарай университетэй танаг (филиал) нээхэ гэхэн Зарлиг Россия Федерацийн Нийтэ болон мэргэжэлэй хуралсалай министерство гаргаба.

Агаһаа мэдээсэ

Энэ жэлэй сентябриин 1-эй эхин хургуулиин, буряад хэргэ бэшэгэй ба зураг-урлалын багшанар бэлдэгдэжэ эхилхэн Хамтадээрээ 75 хүбүүд, басан абаха юм. Мүнөө шалгалтын барилгын шанга халгана эхилхэнэй.

САГДААНАРАЙ МУРЫСӨӨН

СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын габьяата ажалшап, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран, урдань округой сагдаанарай дарга байһан полковник Ханда Загдасвай шагналада хүртэхын түлөө тамирай мурьсөөн 6-дахия Дундурга хууринда үнгэрөө. Эндэ тойрогой гурбан аймагуудай танагуудһаа гадна,

Шэтын областиин Дотоодын хэрэгүүдэй хүтэлбэрчин милицийн дунда хургуулиин налогово полицийн танагуудай Агшын, Хэрын районгуудай команда спортын 10-аад зүйлөөр хаба шадааг туршалсаба. Илагшад бэлэг шангууд хүртөө. Х.Загдасвай бүлынхид мурьсөөн байлсахан юм.

ҮРГЭН НАЙР НААДАН - УНДЭР УУЛЫН ХОРМОЙДО

Үнгэрхэн амаралтын үдэрнүүдтэ Хэрэн хууринда Түнхэнэй аймагай зон «Сурхарбаанаа» үнгэргэжэ найрлаба. Хэмжээ ябуулга нээлгын үедэ Түнхэнэй захиргаанай хүтэлбэрилэгшын орлогшо В.Д.Степанов, Урда-Корейн түлөөлэгшэд, профессор Ли, профессор Фин, профессор Чон, Эрхүүгэй университетгэ хүдэддэг профессор Ким Ен Хун гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэхэн байна.

Сугларагшадые хужарлуулһан «Түнхэмни» гэхэн дуунай зэдэлхэнэй удаа, хүршэ болохо Эрхүүгэй областиин Слюдянкын аймагай артистнар бэлиг шадабарияа харуулаа. Мурьсөөндэ Аршаанай мэргэшүүл, Харбяангуудай хүлэгүүд түрүүлжэ гараһан байна. Мүн Толтын хүнгэн атлетикын гэшүүдтэй, футболистнуудтай тэмсэхэ спортсменүүд олодоогүй. Жэмһэгэй болон Толтын

барилдаашад шалгараа. Харин «Сурхарбаанай» абсолютна чемпиной нэрэ зэргэдэ Туранай Доржо Соктоев хүртэбэ. Мурьсөөнүүдэй дүнгөөр «Сурхарбаанай» чемпион болохын түлөө Толтын, Аршаанай, Жэмһэгэй командануудай дунда шанга тулалдаан болоо. Тиин хэдыхэн очко ехээр абажа, Толтын команда түрүүлжэ гараба.

Борис БАЛДАНОВ.

ТЭНДЭХЭНЭЭ... ХОЛО ОШОЛТОГҮЙ

Нёдондо жэлдэ Захаминай аймагай территориальна медицинскэ эблэлэй дэргэдэ Зүүн зүгэй түбэд эмнэлгын түбэй филиал нээгдэхэн юм. Мүнөө дээрээ тус филиалай мэргэжэлтэ врачнуудта эмшэлүүлхэ дуратайшуул тон олон болонхой. Наядаа тэндэ хүнэй бэеын акупунктурна точкунуудые оложо, Фоллин ба Су-Джогой аргуудуудта эмнэлгэ хэжэ эхилээ.

-Манай филиал хадаа аймагай больницын ахамад врач Джангар Дугарович Доржиевай оролдолго, ябуулгаар лэнээгдээ. Энэ хүмнай урагшаа ханаатай хүтэлбэрилэгшэ гэшшэ. Тэрэнэй хүсэл оролдолгоор эндэ байһан үнэтэй сэнтэй эмнэлгын аппаратуудые абаад байнабди, - гэжэ тус филиалай ахамад врач Александр Шагдурович Бадмажапов хэлэбэ.

Александр Шагдурович өөрөө тон бэрхэ, дүршэл ехэтэй врач гэжэ хэлэлтэй. Тэрэ анхандаа юрын терапевтээр ажаллахадаа, элдэб ургамалнуудые суглуулжа, эмүүдые хэдэг байгаа.

- Бидэнэр энэ зундаа «Табан аршаан» гэжэ нэрэтэй ванна түхээрээбди. Тэрэ ваннада ондо ондоо, онсо шухала табан ургамал ородог. Холо хүбшэ тайгада ургадаг юм даа. Тон нарин нягтаар буйлуулагдажа

эм болгогдоод, эмнэлгэдэ хэрэглэгдэдэг гэшшэ. Тэрэ табан ургамал бэлэхэнээр олдодоггүй, гэбэшье, урид дээрэхээ тусхай зүбшэл абаха хэрэгтэй, нүүлээрнь нилээд ехэ налог түлэгдэдэг, - гэжэ ахамад врач хөөрэбэ.

Тус филиал ажаллажа эхилхээр жэл тухайл болобо гэшшэ. Энэ сагай хугасаада тэндэ 400 гаран хүн эмшэлүүлээд байна. Илангаяа мүнөө сагта мүнхэнэй талаар хаа хаанагүй хүшэр болоод байхадашье, захаминаархид дуратайгаар ерэжэ, бэе махабадаа аргалуулжа байна хаям. Гэхэтэй хамта үбшэнтэд гансашье ванна абаад гаража ошоногүй, мүн лэ хажуугаарнь зүүгээр хадхуулжа, массаж хүүлэхэ, фитотерапи гараха гэхэ мэтын бусад ондо ондоо бээдээ тааруу эмнэлгэ абана.

Эдээ хоолой талаар ямар бэ гэхэдэ, үбшэнтэдтэ үдэр бүри мяханай, сагаанзэеэнэй зүйлнүүд элбэгээр табигдажа байха юм. Захаамин хангайн ара тайгын алим жэмсээр хэгдэхэн элдэб янзын варенинүүд байха. Юрэдөөл, үлдэнэбди, дааранабди гэжэ хэлэхэ хүнүүд олодохогүй.

Мүн суута эм домто Ёнгорбойн аршаан асарагдажа, эмнэлгэндэ хэрэглэгдэдэгынй найшаалтай. Тиигэжэ Захаминай зон холо ошонгүй тэндэ түбэд аргаар эмнэлгэ абажа байналдаа.

Галина ЗАНАЕВА.

«...БОРО ГЭРТЭЭ БОГДО» БОЛОХО

Мүнөөнэй хатуу, хоморой үедэ Хүнхэр шотагта байрын гэрнүүд баригдаһаар. Нёдондо эндэ 20 шахуу байшанууд бодхоогдоо, тэрэ тоодо нёдондо хабарай түймэртэ дайрагдһан малшадай буусануудта 9 гэр табигдаа. Мүнхын МЧС-эй талаһаа урьһаламжа болгон номолоосохо ябадалда депутат И.Колбзон туһалаалсахан юм.

Мүнөө үшөө арбаад гэрнүүд баригдажа байна. Тэрэнэй гаргахын хахадме колхоз өөр дээрээ даажа абаха, нүгөөдэ хубиеннь эзэдтэнь даалганхай. Эдэ гэрнүүдтэ колхозой түрүү ажалшад электрик Д.Данишев, механизаторнууд Т.Ванчиков, Б.Жалсанов болон бусад орохоор хараалагдана. Үшөө тус хууриной эмшэлэгшын газарай ФАП-ай

байшан үргэдхэгдэжэ эхилхэнэ. Тэндэ 8 хүнэй нэгэ доро үдэртэ хэбтэжэ аргалуулха компани бодхоогдохо түсэбтэй. Ажаллаха докторнууд ба сестранууд бишэ юм. Мүнөө энэ хууринда 3 барилгын бригаданууд ажаллана. Тэдэ өөһэдтөө хэрэгтэй материалнууд аа пилоримар бүтээн гаргана. Саһанын варна тужын түймэртэ дайрагдһан модод бэлдэгдэжэ, барилга хэрэглэгдэнэ.

Ц.ГОНГОР
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарбал) Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В.А.Цэдэшев, ажалла ветеран Ю.Ц.Цыбенко, «Шара тоором» тарьяаша ажахын хүтэлбэрилэгшэ Г.Ж.Нимаев.

НАЙМААН ҮРГЭДХЭГДЭХӨӨР

Үшөө нэгэ магазин Улаан-Үдэ Эздэ хоёрые холбоһон дардам харгын тэг дунда нээгдэбэ. 250 дүрбэлжэн метр талмайтай хирписээр баригдһан магазин соо имгалт манай хизаарта үйлдэрлэгдэдэг эдээ хоолой зүйлнүүд болон гэр бүлэдэ

хэрэгтэй хэрэгсэлтэ худалдагдана. Ная үсхэбэр лэгдэхэн хүн, тоһон, ма худалдаанда байса юм. Тусмагай «Тройка» гэжэ нэрэтэ Гусиноозерскхотын хажуудай байна.

Манай...

КАНАДА ГҮРЭН АЛЫГАА ТАШАБА

«Бадма сээг» ансамблин бүридэлдэ ородог хүүгэдэй урхайханай фольклорно бүлгэмэй эдир артистнар хаяхан Канада гүрэнһөө түрэл Улаан-Үдэз бусажа ерэбэ. Дандар Жапон Байдуевай хүтэлбэри дорэ гастрольдо ябанан эдиршүүл Канада олохон хото гороудта бэлг шадабарияа харуулжа, харатшад найшаалда хүртэхэн байна. Буряад хубсаһаниинь, онсо өөр маягтай хатарнуудайн нугалбари, арадай баялигай гүнзэгы урхай шэнжэлэлтэдэй буряад артистнуудта үндэр сэгнэлтэ үгэхые Канада газетнүүд болон тэндэхи теле-дамжууланууд гэршэлнэ.

Николай НАМСАРАЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительств

<p>Ахамад редакторай орлогшо Г.Х.ДАШЕЕВА.</p>	<p>Манай адрес:</p>	<p>Газетэ хэблэлэй хууданан хэмжээтэй.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэ АО-до газетэ хэблэгдээ.</p>
<p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: А.А.АНГАРХАЕВ (ахамад редактор), Б.М. Ж. БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Правительств), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), танагуудые даагша: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д.Ш.ХУБИТУЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаринвиллин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Индекс 50901. Хэлэг 3.350 (хамта 20.000). Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>Директорайн телефон: 21-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрдхэлдэ абтанхай. Заказ № 8378.</p>
<p>Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариини - 21-50-52, секретариини - 21-50-52, танагууд: экономикын болон политикын - 21-55-97 (даагшань), 21-63-86, соёлой, түүхын болон залуушуулай - 21-54-93 (даагшань), 21-57-63, 21-69-58, 21-60-21, мэдээсэлэй болон рекламн - 21-62-44, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76, корпусктын - 21-34-44.</p> <p>"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 21-49-94, бухгалтерн - 21-23-67, вахта - 21-60-91.</p> <p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, шотагай нэрнүүдэй бэшэлгые хазгайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин ханамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.</p>			